

Latweeschu Awises.

No. 20.

Zettortdeenä 14. Maij.

1864.

Zaunas finnas.

Pehterburga. Muhfu angsta Keisereene Maija mehnesi aisees us Wahzsemmi masgatees un dert no Riffinges awota. Salka, ka ir lahdi zitti leeli waldineeki no-eescheht us Riffingi.

Pehterburga. Keisera brahlis, Leelwirfts Konstantins Nikolajewitsch, atkal aisreisojis us Wahzsemmi.

Rihga. Wissi kara-wihru pulki, kas stahw Widsemme, Kursemme un Iggaunusemme, bes ween pilfatu garnisone, schandarni, inschenjeeri un pilfatu leeli-gabbali, taggad irr likli appaksch muhsu zeen. General-Gubernatera pawehleschanas.

Rihgas-Dinaburgas eisenbahné pirmos 4 mehneschds jau brauluschi 64 tuhst. 627 zilweki un 4 millj. 300 tuhst. pohdu prezses, un par to eenehmuse 258 tuhst. rubulus, tas irr 58 tuhst. rubl. wairak nekà pehrajà gadda ap scho laiku. Tà nu ar katru gaddu arween labbaki eet ar scho muhsu eisenbahni.

Selgawà un Rihgà no 1ma Zuhla deenas 1864 pilfata lahdei par labbu jamalka par gaddu 2 rubuli par ilkattru funni, ko turra. Schinni Awischu lappà tee likkumi lassami par scho sunnu meslu. —

Iggaunusemme. Tapat kà Kursemme taggad arri Iggaunusemme nozhluschi feewischkeem meefas strahpi. —

Widsemmes landags nospreedis, ka pehz Jurgu deenas 1865 wairs ne buhs notaisiht nekahdas jaunas kuntraktes par semneeku mahjam ar klausibu jeb ar renti un klausibu kohpà tà ka semneeku likkumu grahmata no 1860ta gadda § 113 un 115 teiltis. Ja nu lihds 1871 gaddam tahs lihdschinnigas kuntraktes gan wissas buhs nobeiguschees, tad pehz Jurga deenas 1871 Widsemme ne buhs nekahdas mahjas wairs us klausibu.

Kad Widsemmes semneeku rentes-banka naw isdewuse tahdu labbumu, ka gan bij zerrejuschì kad to eetaisija, tad landags nospreedis to pahrtaisiht un farakstih schai bankai jaunus likkumus, lai tohs Wisaugstaki apstiprina. Gribboht to tà eetaisih, ka mahju pirzejì Widsemme par ilkattru dahlderu semmes, kas tohp maksahs ar 150 un wairak rubulu, no schihš bankas warr leeneht 75 rubl., un par ilkattru dahlderu semmes, kas masak nekà 150 rubulus maksà, 50 prazentes warr leeneht no schihš bankas.

Landags nowehlejis, ka arri ritterfchaptes-muischas mahjas warroht pahrhoht, bet papreeksch farakstihš likkumus par scho leetu, kas nahkoschà landagà buhs nogruntejami.

Kad Widsemmes semneeki schds gaddos wairak pee spehka irr nahluschi, tà ka teem no magasihnes til dands wairs naw jaenem labbibas, tad pehz waldischanas prahta zeen. General-Gubernateru landags luhdsis, lai pawehl, ka us preeksch tillai pussi no ta berr magasine, ko lihds schim magasihne behruschì, prohti ilkattru wihrischka rewisiones dwehsele lai magasihne berr

$\frac{1}{2}$ tschetwertu rudsu un $\frac{1}{2}$ tschetwertu waffaras labbihas. Kas magasthnes pahrafi, to lai pahrdohd pagasta-lahdei par labbu.

Landags nospreedis likkumus farakstih, ka us lauku draudsu maksu warretu eetaisih kirspehlu-dakteru weetas un lasaretas un katra draudse no 450—500 dwehselem weenu wezzumahiti (behrnu fanehmeju) eezelt, kas labbi mahzita un no daktera teefas pahrlauschimata un par derrigu atrafta.

Pehz semneeku likkumu no 1819 gadda § 116, 1. skohlas-waldischanai buhs spreest, woi kahdas Widsemmes Latweeschu draudses ne buhs ja-eetaisa wehl kahdas jaunas skohlas un ja gruntskungs patz semmi us to ne dohd, tad lihds 3 puhraweetahm buhs nemt no klausibas semmes un to atlihdsmah, 150 rublus rehlinadami par dahlderu semmes.

Landags kummissioni eezehlis, kas lai faraksta likkumus, ka wiffas nodohschanas us wiffahm lauzineeku semmes gabbaleem un gruntim weenadi buhtu isdallamas.

Warschawa. Graws Bergs tohs Pohlu 73 semneeku weetneekus, kas no Behterburgas pahrnahlfuschi (skattees Latw. Awischu Nr. 18), laipnigi usnehmis, lizzis meeloht, un ta usrunnais: „Zuhs nu essat redsejuschi leelo Kreewu walsti un winnas Kunga un Keisera leelo spehku un warru, kas pateesi spehji falauft wiffus dumpineekus; juhs arri no pascha Keisera Wisaugstakas muttes dsirdejuschi, ka schis juhsu scheligais tehws juhs mihle un wiffu laimi jums nowehle. Zuhs arri redsejuschi, ka wiffas Kreewu-tautas ziltis juhs mihle un labpraht ar jums meerâ kophâ gribb dsihwoht. Cita un stabstat nu wiffur un wiffem ustizzigi un pehz pateesibas, ko redsejuschi un dsirdejuschi un ne peemirsteet, ka, ja wiffam tam buhs notikt, ko Keisera schehlastiba un mihlestiba jums nowehl, papreefsch meeram atkal pee jums ja-eetaifahs. Ja nu gadditohs wehl tahdi, kas juhsu meeru gribb pohstih, tad paschu labbuma deht jums tohs buhs nodohht karra-teefa. Cita nu us gohda maltiti. Lai Deews jums to swehti un palihds labbi pahrnahlt mahjâs.“ Semneeki schohs wahrduus usnehma ar Urrah un leelu pateizibu.

Londone. Waldineeku weetneeki gan fahlfuschi runnah, bet wehl ne warrejuschi usset tahdu padohmu, ko wiffi warretu peenemt un kas buhtu derrigs par pamattu, us ko meers buhtu faderrams. Gulante par warru lauschahs us to, meeru itt ahtri faderrecht, bet wiffuwairaf Dahnis turrachs prettim ne gribbedams ne to masaku leetu nowehleht neds atdohht no sawahm wezzahm rektehm. Bruhsis taggad fahl pawiffam zittadi runnah un teift, Dahni-effohht ta darrijuschi, ka wiffas sawas wezzas rektas paspeh-

lejuschi; effohht paschi pahrlahpufchi un isnihzinajuschi wiffas apsohlschanohs no 1851 un 52 gadda un arri Londones protokolollu no 1852 gadda, tadeht Wahzsemmei un Bruhscheem wairs ne effohht jaturrahs pee schi protokololla spreedumeem. Slehswig-Dlsteine effohht jafaweeno un ja-atschkir no Dahnu walsts un jawalda pehz saweem pascheem likkumeem. Wahzu-walstu beedribai effohht rekte spreest par to, kurfch effohht scho semmu ihstais mantineeks. Arri Bruhschu Awises dauds par to fahl runnah, ka schis semmes no Dahnu kehniina pawiffam effohht atswabbinajamas, lai tahs pee Bruhschu walsts peeturrahs. Gistreikeris nu gan runna zittadi un Dahnu kehniinam schis semmes gan ne gribb pawiffam atnemt, jo ne warr wehleht, ka Bruhsis paleet par dauds stiprs. Napoleons sawu padohmu wehl naw skaidri isdewis, bet Gulante turrachs stipri ween par Dahneem un prassa, lai wifs paleekoht ka bijis. Ta tad nu pameeru wehl ne warrejuschi nospreest un tee waldineeku weetneeki tiklai pehz kahdahm deenahm fanahks un atkal fahls par scho leetu farunnatees. Tad dabbusim skaidrakas sinnas. Pa semmi un juheru ar karru taggad wairs ne darbojahs.

Dippeles skanstes Bruhschi taggad pawiffam nopohstijuschi un semmei lihdsigas padarrijuschi. Arri Gistreikeri Wriderizias stipra pilfata skanstes un walles pawiffam nopohsta. Te Gistreikeri dabbusjuschi wairaf nekâ 200 Dahnu leelu-gabbalu, leelu pulku eerohtschu un karra-leetu, ko Dahni ahtri isbehgoht pilfata bij atstahjuschi. — Dannewerkos, Dippeles skanstes un Wriderizia Dahneem jau irr panemti wairaf nekâ 500 leelu-gabbalu, kohti dauds karra-leetu un tik ne jau pufse karra-wihru gan nokauti, gan fashauti, gan fakerti, gan ar fehtgahm awirruschi, — tomehr Dahni wehl nebuht ne gribb padohstees, bet wehl turtees prett tahdeem 10 reises stiprakeem cenaidneekem. Ne tizzam, ka tas teem par labbu warr isset. To to palihgu, us ko tee tik stipri bij zerrejuschi, tee wehl naw dabbusjuschi, neds arri dabbus; jo nei Gulanderi nei Sweedri teem par labbu nekahdu schahweenu wehl naw isschahwufchi, neds karru winnu labbad aplam fahls. Teem gan tapat ees ka Pohleem, kas aplam tizzedami un zerredami tiklai fewi paschus isphstijuschi. — Par zittahm semmehm naw dauds ko stabstih.

§ 3.

G i f f u m i

par Wisaugstaki apstiprinatu funnu-meslu nemschanu Nihgâ un Zalgawâ.

§ 1. Lai funni wiffai dauds ne rastohs, wiffawairaf tahdi, kas neweenam ne peederr, tohp Nihgas un

Zelgawā pilsatōs — no 1. Juhli 1864 eefahloht — funnu-meslu malkafchana eewesta un ta nauda pilsata eenahlfchanahm par labbu nahf; fchi funnu-meslu malkafchana par mehginafcham uf diwi gaddeem tohp eewesta.

§ 2. Wiſſeem polizejas-aprinki dſihwodameem zilwekeem waijaga par latru funni, fo tee turr. — beſ lahdaſ inemſchanas malkaht — prohti: **Rihgā 3 rubl., Zelgawā 2 rubl. f.** par gaddu par latru funni. —

Beelikums 1. Par teem funneem naw meſli ja-malka, kaſ lohpu-ganneem un nakts-fauzejeem peederr.

Beelikums 2. Swefchi, kaſ maſak nekā weenu mehneſi pilsatā uſturrahs, un fuggu-kapteini ſcho meſlu par ſaweem funneem ne malka. Bet kad winni ilgaſ nekā weenu mehneſi pilsatā paleek, tad ſcheem tāpat kā wiſſeem zitteem ſchee meſli jamalka, un warr to malkaht par latru puſegaddu.

§ 3. Pee ſcho meſlu eemalkafchanaſ dabbu taſ, kam taſ funſ peederr, ſwittanzi un ſihmi (beſ malkaſ); uf taſ ſihmeſ taſ gadaſ un nummeſ ſtabw. ſchihſ ſihmeſ tohp no ſupra blekka un daſchadi iſtaifiti, deht iſrahdiſchanaſ, woi ſchihſ puſſegadda jeb gadda ſihmeſ irraid. Katrā gaddā waijaga ſchihm ſihmehm zittada pehrwe un arri ohtradi iſtaifitahm buht. Taſ eedohtaſ ſihmeſ waijaga funneem pee ſtipraſ kaſla-ſiſneſ tā peetaifihht, ka taſ ne warr paſaudeht un arri beſ kaſla-ſiſneſ maitaſchanaſ ne warr atraut. Kad lahda funna ſihme, par fo nauda jau aiſmalkata, paſaudenta jeb atrauta taptu, tad tam, kam taſ funſ peederr, ta nauda no jauna ja-eemalka deht jaunaſ ſihmeſ dabbuſchanaſ.

Beelikums. Par ſchihſ ſihmeſ wiltigu pakkaſtaifſcham jeb atrauſcham wainigaiſ pehz liſſumeem tohp ſtrahpehtaſ.

§ 4. To meſlu waijaga arween par wiſſu gaddu eemalkaht; bet tee, kaſ weenu funni ohtrā gadda-puſſe dabbu (t. i. pehz 1. Juhla), par to gadda puſſi tiſ ween puſſi no taſ gadda-naudaſ malka.

§ 5. ſchi meſla pirmai eemalkafchanaſ pehz winnaſ eewefchanaſ, waijaga par puſſegaddu, (no 1. Juhli 1864 lihdi 1. Janwara 1865) eekſch Juhla mehneſcha notitt.

Pehz tam ta eemalkafchana noteek arween: par wiſſu gaddu — Janwara mehneſi, un par ohtru gadda puſſi — Juhla mehneſi. Par teem funneem, kurreuſ lahdaſ gaddu laiſā ſahziſ turreht, jeb par jaunpeedſimmuſcheem funneem waijaga ſchi meſla eemalkafchana notitt: 14 deenaſ pehz ta datuma kad tohſ dabhujiſ, jeb kad taſ jaunpeedſimmis funſ weenu mehneſi wezſ palizziſ.

§ 6. Katram pilsata-eedſihwotajam, kaſ weenu jeb wairaf funnuſ turr, waijaga to peerahdiht un meſlu pee pilsata-kemmerejaſ tanniſ augſcham minnetōſ laiſōſ eemalkaht. Kaſ tā naw darrijiſ, no ta par latru funni tohp, beſ taſ noliktaſ meſlu malkafchanaſ, wehl ſtrahpeſ-malka no gadda-meſlu leeluma zaur polizeiju eedſihhta, jeb wiſſch to funni ſaude.

§ 7. Kad lahdaſ ſawu funni, kaſ pee winnaſ irr un no ta tohp turrehtaſ, tam pehz funneem praſſidamam teefaſ-ſungam ne uſdohtu, jeb ſawam funnim lahdu zittu, bet ne no pilsata-kemmerejaſ pehz lahtaſ dabbutu ſihmi peekarr, — tam waijaga beſ taſ noliktaſ gadda-meſlu malkafchanaſ, wehl ſtrahpi dubbultā gadda-meſlu wehrtibā malkaht.

§ 8. Kad lahdaſ peeflehgtaſ funſ, — kaſ pehz uſdohſchanaſ no ta, kam wiſſch peederr, deht mahjuſehtaſ, koſku auglu- un ſaknu augku-dahrſu ap-walkteſchanaſ tohp turrehtaſ un kurream peeflehgtaſ funnim peenahkama ſihme irr, — uf eelaſ iſſkreetu, tad tam, kam ſchihſ funſ peederr, 3 rubuli ſtrahpeſ-naudaſ jamalka un latra zaur to funni padarrita ſkabhde ja-atlihdſina.

§ 9. No tahm tanniſ §§ 5, 6 uu 7 minnetahm naudaſ-ſtrahpehm ta weena puſſe nahf pilsata-lahdei par labbu, ohtra puſſe nabbagu-gahdaſchanaſ-beedribai.

§ 10. Katram, kam namaſ peederr, jeb winnu weetneekam, peenahkaſ namma-eedſihwotajuſ uf to ſkubbinahht, lai funnu-meſlu kā peenahkaſ eemalka; kad pehz noliktaſ termina lahduſ funnuſ beſ preekſch-raſtitahm ſihmehm namma turrehtaſ, tad waijaga par ſcho pilsata-kemmerejaſ teefai ſinnu doht. Kad ſchi peemeldeſchana wehlaſ nekā ſſchetruſ mehneſchuſ pehz ta noliktaſ termina preekſch meſlu eemalkafchanaſ notittu, jeb arri ne maſ ne taptu eemalkata, — tad ta meſlu malkafchana kā arri ta ſtrahpeſ-nauda no ta, kam taſ namaſ peederr, jeb no winna weetneeka tohp praſſita. Ir zitti zilweki, kaſ naw namma-turretaji un ſcho weetneeki, warr kemmerejaſ-teefai peerahdiht lahduſ funnuſ, par kurreem meſli naw malkati, un tad ſcheem zilwekeem ta weena puſſe no taſ noſpreektaſ ſtrahpeſ-naudaſ par to funnu ne-uſdohſcham jadabbu. Beelikums. Tee, kam mahjaſ peederr, un winnu weetneeki malka par to, ka tee naw uſdewuſchi to funni, kaſ winnu nammdōſ, lahdu paſchu ſtrahpeſ-naudu, lahda par to nolikta, kad meſlu ne eemalka.

§ 11. Tam zilwekam, kaſ apnehmeſ funnuſ kert un noſit, waijaga zaur ſaweem peenahkamā ſkaitlā derreteem ſtrahdneekem no rihta, bet ne wehlati ka lihdiſ pulkſten 8, wiſſuſ funnuſ, kaſ uf eelahm un brihweem platſcheem polizeijaſ-aprinki rahdaſ, tad likt ſakert:

1) kad scheem funneem naw nekahdas sîhmes, un
2) kad winneem sîhme preeksch ta gadda ne irr.

§ 12. Tam, kam tas fakerts funs peederr, irr ta watta dohta, trihs deenu laikâ to paschu atpakkat prassihit. Kad to tanni laikâ ne darra, tad funs tohp nosists.

§ 13. Sakerts funs tohp tam, kas to paschu atpakkat prassa, tad nodohts, kad sîhmi atnes, kurre nummers rullôs us winna wahrda eerakstihits un flaidri usrahda, ka tas funs winnam peederr. Kad nekahda sîhme ne buhtu, tad funs zittadi ne tohp atdohts, ka til ween us kemmerejas pawehleschanas = grahamatu. Scho pawehleschanu waijaga islaist, kad tas kam funs peederr, tahs pasaudetas sîhmes weeta zittu sîhmi nehmis prett ohtr-reises meslu malkaschanas, jeb kad to strahpes-naudu buhs eemakfajis par tahm klastub-damahm leetahm. Tas funs tahdam zilwekam til ween tad tohp nodohts, kad trihs deenu laikâ neweens zits naw peeteizes, kam klastakas parahdischanas par to, ka funs winnam peederr.

§ 14. Tam kam tas fakerts funs peederr, wai-

Grahamata preeksch funnu-meslu eerakstischanas.

Kad funs irr peerahdihis.	Gedohtas sîhmes nummers.	Wahrds un ammata ta, kam funs peederr, kur tas dshwo. Namma turetaja wahrds, namma nummers un kaddâ kwartak.	No kahdas flakkas un kâ to funni fauz, par kurre mesli nemti.	Zil meslu-naudas eemakfata. rubl. fudr.

• Jauna barona leelmahte starp resbaineefeem.

Pateefigs notifikums.

Zittin jaukâ weeta bija smukka un lepna muishâ til kahdu pufs jubdsi no leelzella, kur barons N. ar sawu flakstu un jaunu gaspaschu par waffaru usturrejahs. Muishas pils bija tikpat smukka no eekshas kâ no ahrenes. Barons waijadsi bu deht us pahri deenahm isbrauzâ, un winna 20 gaddus wezza un nesenn ap-prezzeta gaspascha ar diweem ustizzigeem fullaineem un weenu istabas meitu palikka muishâ. Par fleplawibu jeb zitteem warras darbeem aplahrteja nowaddâ nekâs ne bija dsirdchts, un patte leelmahte arri nebuht ne bija bailiga. — Ohtrâ wakkarâ pehz barona aisbraufschanas, kad paschulak jau gribbeja gulleht eet, winna isdsird tanni istabâ, kas winnas gullamam kambarim blakkam bij, leelu trohlfni. Winna fauz; neweens ne atbild; lehrums un brehkschana til leelaks paleel. Desaprasdama, kas tas warr buht, winna apgehrbaks eeksch rihta drohnahm, panehma swezzi, gabja pee duerwin un taifija tahs wakkahm.

jaga kattu reisi pee atpakkat-prassischanas tam zilwekam, kas apnehmees funnus fakert, weenu rub. f. par lohpschanu malkahit.

§ 15. Pah wisseem sakerteem, nosisteem un atpakkat-prassiteem funneem waijaga tam zilwekam, kas winnus fakert apnehmees, katra mehnescha beigumâ kemmerejas-teefai farakstihu rulli preekschâ list, kurrâ tee wahrdi to, kam fakerti funni peederr, kâ arri sîhmju nummeri funneem peekahrte uswestas.

§ 16. Pah funnu-meslu eenahlschanu pilsata-kemmereja wedd ihpaschu grahamatu pehz ta schein appakshâ farakstihita preekschaksta, un bes tam wehl weenu rulli par peerahditeem funneem. Tas zilweks, kas apnehmees funnus fakert, dabbu katrâ gaddâ Webruara mehnescha eefaklumâ par scho rulli pilnigas sinnas, un pehz tam katrâ mehnesi tahlakas sinnas.

§ 17. Schohs lillumus waijaga wisseem par sinnu un wehrâ nemshanu zaur Awiselm fluddinaht, bes tam arri wehl, eekam meslu-malkaschanas termins fahkaks, trihs reises weenu ihfu farakstischanu ischeem lillumem zaur Awiselm fluddinaht.

„Uf sawu breefmu! No winna redseja? Abbi winnas fullaini gulleja istabas widdâ affinis un ar fadaustahm galwahm. Wissa istaba bij pilna ar swefcheem nejaukeem zilwekem. Preeksch weena no teem patlabban bij us zelleem nomettusees winnas istabas meita un kuhfahs, lai winnas dshwibu taupoht; bet nekâ! Resbaineeks ne listaks wis peeluhgtees. Ar weenu zirteenu tas tai pahrschlehta galwu. Diwi fleplawas arri bij leelmahti pamannijufchi un nahza ar plikkeem sohbineem us to durwju pussi, kur leelmahte stahweja gribbedami winnas dshwibu gallinaht.

Daschs wihrs ne wis wehl seemischkis buhtu sawu dshwibu tanni brihdi par pasuddaschu tuerejis. Behgschana ne us kahdu wihsi ne warreja isdohtees. Brehkschana un kuhgschanas pee tahdeem elles swehrem bij par wolti; bet jauna leelmahte bij ahtri aprehkinajuse, us kahdu wihsi no breefmigeem fleplawu naggeem glahbtees.

„Baldeews Deewam, ka juhs te effect,“ winna preeziga us fleplaweem fazzija; „es jau fenn us tahdu azzumirfli gaidijuse!“ — „Gaidijuse?“ weens no

winneem praffija, „es tew par tahdu issmeeschannu tuhda! maksu dohfschu.“ Winsch issteepa rohku ar affu sohbinu un gribbeja leelmahti ar weenu duhreenu nokaut. „Pagaidi wehl!“ usflahwa tam ohtris beedris, „klaufstimes papreefschu, fo wiina gribb un dohma.“ — „Neko zittu ka to, fo juhs paschi gribbeet! Juhs effect zilweki pehz manna prahta! Pateesi jums ne buhs schehl, kad juhs tizzeet, fo es jums teikfschu!“ — „Runna, bet ihfi; jo mehs isgi ar tewi ne warram kawetees!“

„Redseet,“ fahka leelmahte stahstih, „es gan esmu ta wiffubaggataka barona gaspascha pa wiffu aprinki, bet jo nelaimiga nekà ta wiffunabbaga seewa. Mans wihrs irr nihns un tohti negants zilweks. Winsch manni schè tur zeetumà, un es til wehlohs no wiina naggeem wallà tilt un par wiffu, fo winsch man darrijis, diwofahrtigi atreebtees. Tee irr manni waktneeki, fo juhs effect nokahwuschu. — Es tiklai esmu 20 gaddus wezza un dohmaju, ka es nebuht nejauka ne esmu. Ja weenam no jums manni patiktu par feewu nemt, tad es ar preeku tam eetu lihds pa mescheem un kalneem un jums ne buhtu schehl, ka mannu dshiwibu effect taupijuschu. Juhs schè effect baggata pilli, bet juhs ne warreet sinnacht wiffus faktus, fur dahrgas leetas un nauda irr paglabbata. Es jums wiffu gribbu rahdiht un kad juhs tad par 6000 dukateem ne buhseet jo baggati nekà lihds schim bijuschu, tad darreet ar mannim fo juhs gribbeet.“ Resbaineeki brihnejahs par tahdu nesagaiditu wallodu un preezigu balsi; winni sagahja wiffi weenà tschuppà kohpà aprumatees. Leelmahte weena patte palikka stahwoht, bet ne pawiffam ne prohweja behgt. Winna gan dsirdeja, ka weens teiza: „Nositteet to frapneez!“ bet wiina palikka meerigi stahwoht; jo ohtris, pats waddons, teiza: „Es winnu nemfschu par feewu!“ Winsch gahja pee leelmahtes klast un praffija: „Woi es warru tawem wahrdeem tizzeht, ka tu gribbi sawu wihru atstah un mums lihds nahlt?“ Winna atbildeja: „Ar leelu preeku gribbu es to darriht,“ un nejauko resbaineeku oplampufe tam melno mutti pabutschoja. „Nu tad wedd muhs un rahdi mums to naudu un dahrgas leetas, kas pilli paglabbata. Bet nebuht ne dohma us tam muhs kaut kahdà wihse pekrapt. Sargees, ka tad tawa galwa tapat ne teel pahrskaldita, fà schoem.“

„Uf tam es esmu drohscha, jo man nemas prahta ne nahlt jums, manneem glahbeem, kaut kahdu sliktumu jeb flahdi darriht,“ atbildeja leelmahte un atflehgas panehmuse atflehdja til wiffas durwis, kummodes, flapjns un lahdes, palihdseja fudraba leetas, dahrgas drahnas, kaschokus un zittu mantu eepaklakt, fkrehja lihkeem gaream, runnaja ar resbaineekeem fà

ar wezzeem passihstameem un uf tahdu wihfi resbaineeki winnai fahka ustizzeht. Waddons jau dewa pawehleschanu aiseet. Leelmahte sawa bruhzgana rohku fahlehruse itt mihligi fazzija: „Woi naw teesa, kad es jums teizu, jums ne buhs schehl, ka manni effect dshiwu atstahjuschu. Juhs warreet wiffu iskrawaht un tomehr juhs ne atraddiseet, fur wehl kas pasflehpts irr. Woi dohmajeet, ka tam, kam tik dauds mantas, arri apflehptas weetas truhks, fur sawu leelu naudas krahjumu glabbah? Nahzeet schurp un skattaites.“ Pee scheem wahrdeem winna paspeeda fleppenu pedderi eeksch usflehgatas kummodes un — masa kastite ar 6 rullischeem dukatu issprahga ahra, pawiffam 6000 selta gabbali. „Das irr labbi!“ fanza waddons. „Nu es redsu, ka tu mannim buhfi labba seewa. Es tewi arri gribbu turreht fà kehmineeni.“ — „Wehl dauds labbat,“ atteiza leelmahte, „kad es jums wehl fo labba parahdijochu. Juhs gan dabbujuschu no saweem spijoneem sinnacht, ka mans wihrs un mohzitajs irr isbrauzis; bet woi jums arr irr teizis no teem 20 tuhftoscheem dahldereem, fo winsch aiswaalkar irr eenehmiz?“

„Nu fur tad tee irr!“ fanza fà weenà muttè wiffi resbaineeki. — „Ittin labbi paglabbati aif diwjahm atflehgahm un preekschschaujameem. Wes mannis juhs to dshelchu kasti ne buhtu atradduschu. Nahlat til lihds, manni draugi! Augschà mehs nu effam gattawi, kaphsim nu til semmè, pagrabba. Resbaineeki gahja gan wianai paktat, bet ar apdohmu. Pee beslahm dshelles pagrabba durwim winni ahropuffè atstahja waktneeku. Leelmahte wiffu to nebuht ne liklahs ne redsoht, gahja eepreefschu pagrabba. Wifs pulks laupitaju winnai dewahs paktat lihds pascham pagrabba dibbinam, fur tee wiffi nu pee weena aifflehgata kambara apstahjajs. Uzzumirkli ie schi kambara durwis bij atflehgatas un kaste, kurrà pehz leelmahtes isteikschanas 20 tuhft. dahlderi bij eekschà, nu stahweja resbaineeku preekschà. „Te irr tahs kastes atflehga,“ winna teiza un flepkawu waddonam weenu atflehgu eedewa. „Nemm to naudu, kas tur eekschà, fà mannu puhru.“ Atflehgu panehmis flepkawa kasti gribbeja usflehgt. Bet nekà, ne isdewahs wis! Resbaineeks errigs palizzis dusmitgi uf leelmahti passkattijajs, bet schi winnu apmeecimaja un atflehgu panehmuse darbojajs patte kasti usmuhkeht. Kad arri winnai ne gribbeja isdohtees, tad ta uf atflehgu passkattijufees mihligi uf sawu bruhzgana teiza: „Uf mans firdsmihkafais! Tewi tohti luhdsu ne dusmojees. Zik mihli to es redsu, ka juhs manni pestiht nahlfuchi, tad tomehr no preekeem man arr galwa bischkiht apreibusse. Es ne esmu to riktigo atflehgu panehmuse. Pagaidi masu brihtinu es winnu tuhlt atneffischu.“

Itin preeziga un weegli kà putninsch wiinna usstrehja pa treppchm us augschu un pehz pahri minutehm atfal rahdijahs pee pagrabba durwim un resbaineekeem us-fauza: „Es riktigo atstehgu esnu atradduse. Nu tik flehgsim to lahdi tuhltit wakkam!“ Pee scheem wahr-deem wiinna pagruhda waktneku pagrabba eefschà, kas pee durwim stahwedams nebuht us to ne dohmaja, ka winnus nu tè eefkohdssichoh, kamehr laudis de:sgan buhs atnahlschi schohs putninus fakert. Uzsumirkli durwis bij zeeti aistlehgtas un aisschaujamais aistlits preekschà. — Ugguni panehmuse wiinna zif ahtri warredama aisdedsuaja salmu schluhni un klasteja zeema laudis leelohs duhmus un ugguni redsejuschi ahtrumà fackrehja ugguni glabht. Leelmahte pee pils wahrteem laudis fagaididama fazzija: „Nemmet til wiffi eerohtschus, apstahjeet wissapfahrt pilli un kuhfojeet us tam, ka neweens no teem resbaineekeem, kas pils pagrabba eeflehgti, ne ispruhl, kamehr ar teefas stanu saldati atnahls. Tà arri notifka. Wijs bars tappa no saldateem fakerts un ar nahwi fohdihts.

Zif preezigs barons bijis fawu flaishtu gaspaschu dsihwu un wesselu atrast un zif winsch ne warrejis speht winnas gudribu un drohschibu apbrihnoht, to gan katrs lassitajs pats warr faprast; jo ar spalwu to ne warr wis aprastlith.

I.....i.

Seni kalna tunnels. *)

Lassitaji Ciropas lantfahrtè eefstattijuschees tuhda redsehs, ka Italia no Widdus-Ciropas zaur leekeem augsteem Alpu kalneem kà zaur fehtu atschkirta; kad ar to gribb fa-cetees, tad ja-eet apfahrt. Italia man-nija un jutta, ka andele ne warr kreetni selt, ja fawus dselsu zellus ne warr ar Widdus-Ciropas zelleem faweenoh. Bet kà lai to darra? Alpu warrene kalni irr starpà. Sapratteggi inscheneeri jau feun fapnoja no Alpu kalnu zaurakshanas; winni gudroja un spreeda, kà to gruhthu darbu warretu gan isdarriht, bet neba winnu dohmas tuhda peenehma par pilnahm; winnahm ne gribbeja tizzeht kà fapneem.

Jau pirmais Napoleons dohmaja, woi ne warretu Sprantschu semmes zellus ar Italias zelleem faweenoh, winsch eewehroja mont**) Seni par to weenigu weetu, kur Alpu kalnus warretu zaurakt. Taggad, muhsu laikos, dohmaja to paschu. Tiklai flahde, ka schi weeta masai walstei Sardiniai to brihdi peederreja, kuras 5 milljoni eedshwotaji ne warreja tahdu warrenu darbu usnemtees zaurwest. Par laimi, ka winnas waldischana jau mannija, ka Sardinia weenreis

taps par wiffas Italias leelu walsti. Tadeht, kad tee trihs inscheneeri Grandis, Grattoni un Sommeiller, fawas dohmas toreisejam presidentam grawam Rawuram iteiza, ka zaur mont Seni warroht tunneli urbt ar maschinehm, kas zaur uhdena spehka fapseehtu gai fu warretu fluh dsihtas, tad graws ne turreja tahdas dohmas par fapneem, bet tizzeja, ka to lihds schim neisdarramu darbu tahdà wihse gan warretu isdarriht.

Papreekschu wajadseja masas maschines preeksch isprohweschanas taifht. Waldischana eezehla kummissioni no gudreem faprattegem wihreem; scheem wajadseja isprohweht, woi gaisu warr ar uhdena spehku weenà weetà fahsht kohpà un tad to us zittu weetu nowaddiht, lai tas tad tur urbjamu maschini kustinatu. Zehschu kummissione to leetu isprohweuse un par derrigu atradda, tomehr wehl bij deesgan gruh-tuma preekschà. Pirmas prohweschanas maschines til bija muduffi, taggad wajadseja winnas dauds leelakas taifht, kad gribbeja tahdu milsu darbu isdarriht. Kummissione ne mittejahs arweenu publetees gan ar raksteem gan ar isprohweschanu, kamehr waldischana ar Susa-Tikoni un Wiktora-Emanuela dselsu zellu beedribu, kas taggad bija faweenojuschahs, usnehmahs peepalihdseht pee schi tunneka buhweschanas. Tai paschà ruddeni, 1857 gaddà, darbs tappa eefahlt. Gruhtums bija leels. No abhahm kalna puffehm wajadseja fahlt urbt un tà urbt, ka leela kalna widdà wajadseja tunnelam fatiktees kohpà. Mehroschana un aprehlinaschana ne bij tik weegla, ka wirs lihdsenas weetas un weenà kalna puffè ta eeleija bija 700 pehdas augstaka par ohtru. Pee urbschanas wajadseja no weenas puffes us augschu urbt, no ohtras us semmi urbt. Abbàs puffes wajadseja taifht dsihwojamas ehlas, wajadseja uhdeni zaur lanablehm atwaddiht, wajadseja gabdaht, ka ehdamas leetas tiktu peewestas. Tai widdà eedshwotaseem pascheem knappa pahrtifka, tadeht wiffu wajadseja no tablenes apgabdaht. Arri ehlas jataisa preeksch maschinehm, kas no Belgias pa weenam gabbalam atwestas schein kluà fastelletas.

Wiffa schi eerikteschana aisuehma dauds laika; bet lai darbs ne kawetohs, tad eefahla abbàs kalna puffes bes maschinehm pee tunneka urbschanas strahdaht. Ne gabja wis ahtri us preekschu. Italias karra deht, kur neds warreja neds arri drihstjeja wajadfigas leetas peewest, ne warreja fahlt strahdaht ar maschinehm. Wiffas maschines arri wajadseja papreekschu ussimeht us papihra un tad tik pehz schihm bildehm winnas warreja taifht. Pee maschinu ehlas tappa diwi leeli dihti taifiti, un lai warretu schohs ar uhdeni pildih, tappa weens lanahls rakts lihds fahdai pufs juhdsi

*) Par tunneli fawz zellu appalsch semmes, jeb zaur kalnu isuehtu (staltu) zellu.

**) Mont irr muhsu wallodà kalns.

tahtu aſtattai uppei. Kanahls kkuä kreetni iſohde-
rehts un tam juntinſch uſbuhwehts, lai uhdeus auſſtä
laikä ne faſaſſt. Maſchines reiſu reiſehm iſprohweja
pirms pee tunneta urſchanas ſahla bruhſeht.

Gesahloht gahja urſchana gauſam, ir zittu deenu
pawiffam noſtahjäh; jo ſtrahdneeki ne pratta apeetes
ar maſchinehm, bet taggad eet darbs deenu no deenas
wairak uſ preeſchu.

Urbjamaſ maſchinei irr 10 ſwahrpſti, no kurreem
9 uſ reiſ urb. Schee no maſchines faſpreeſta gaiſa tohp
prett aſminainu kalnu grubſti, un atkal no gaiſa, ſas
ſtarp kalnu un ſwahrpſteem, atpakkat ſpreeſti. Tilklihdſ
ſwahrpſti no ſaweem zaurumeem iſnahk abrä, tuhdaſ
zaurumdſ eepſuhſt uhdens, putteklus iſſkallo un
ſwahrpſtus, ſas zaur urſchannu karſti tappuſchi, at-
diſſina. Uſ tahdu wiſſi ſchee ſwahrpſti tikpat meegli
iſurbj aſmini kã diſchleris dehli. Kad ſwahrpſti
30 zellu diſſi urbuſchi, tad ſchi maſchine tohp pahri
ſimts ſohku rullea atpakkat; zits ſtrahdneeku pulks
tuwojahs kalnam, eeberr iſurbtdſ zaurumdſ ſchaujamu
pulweri, to eededſina un tã ſaploſſa aſminuſ. Tilklihdſ
tas irr padarrihts, tuhdaſ eelaiſch zaur reerehm gaiſu,
ſas wiſſus duhmus un nelabbus twaikus iſdſenn abrä.
Ru nahk atkal zits ſtrahdneeku pulks ar maſahm ker-
rahm; ſchee dſenn wiſſus gruſchus un mehſlus abrä,
un kad tas irr padarrihts, tad ſahl atkal ar urſchannu,
un tã tas eet arween probjam. Uſ ikkatru reiſi alla
tohp 1 pehdu 9½ zellu diſſkata; tunneta zaurumdſ irr
11 pehdas plats un 8 pehdas augſts.

Kamehr maſchines ar dampi tohp kuſtinatas, ſchis
irr tas pirmais leelais darbs, ſas beſ dampja ſpehka
tohp iſdarrihts. Gaiſu warr ittin wiſſur dabbuht,
uhdeni daudſ weetäs un tas turklaht nemas naw dahrgs.

Kad ſcho tunneli ſahla taiſiht, abbas kalna puffes pee-
dereja Sardiniai un tã tad ſchi gribbeja ſawas walſts
abbu puffu dſelles zellus ſaweenoht, un ir wehl tahtak
ar Sprantschu, Schweizju un Wahzſemmi. Pehz trim
gaddeem ta leeta pawiffam zittadi iſdewahs. Italia
ſaweenojahs ar Sardinia un ſchi aldewa Sprantscheem
Sawojas ſemmi, un tã tad Sprantscheem pee tunneta
taiſſſchannas arri dalliba. Abbas walſtis tã notaiſſja:
Italia uſnehmahs tunneta taiſſſchannas, uſraudſſchannu
un maſſu. Tatſchu tappa noſpreeſts, ka pehz darba
pabeigſchannas, kurrea laiks irr 25 gaddi, Sprantscheem
par puſs tunneta taiſſſchannu no 1 metera (tas irr
3 pehdahm) 3 tuhſſt. pranku jamakſa. Bet ja eelſch
maſak gaddeem ſcho darbu pabeids, tad par ikkatru
gaddu, ſas maſak ka 25 gaddi, wehl beſ nolihgtas
maſkas 500 tuhſſt. prankus maſfaſchoht, un ja ſcho
darbu 15 gaddu laikä iſdarritu, tad winni par ikkatru
gaddu, ſas maſak pehz pirmas norunnas, 600 tuhſſt.
prankus maſfahs.

Jo ahtraki Italia ſcho darbu iſdarrihts, jo winnai
leelaks labbums buhs; wiſſa winnas iſdohſchana
pehzak winnai dubbulti atnahks atpakkat. Taggad irr
noſpreeſts to darbu nobeigt 12½ gadda laikä. Zerre
gan, ka tai laikä tunneli, ſas buhschoht 1½ juh-
dſes garſch, iſurbſchoht. Wiſſ ſchis darbs maſfa-
ſchoht 65 milljonus pranku. Sprantscheem jamakſa
31 millj. 700 tuhſſt. pranku, dſelles zellu beedribai
13 millj.; Italiai tad paleek biſchſiht wairak nekä
20 milljoni pranku.

Labbums zaur ſcho tunneli buhs leels. No tunneta
deenwiddus galla waijadſehs 5 juhdses garru dſelles
zellu taiſiht, kamehr to ſaweenohts ar zitteem zelleem.
Dhtrã gallä ne waijadſehs ne tik garru; tur jau arri
taggad taiſa dſelles zellu, ſas warrbuht ahtrak taps
gattaws, nekä tunnels pats. Tahdã wiſſe tad taps
Sprantschu ſemme, Schweizju, Wahzſemme un ir
Galante ar Italiai ſaweenohtas. Italiai laudis fakka,
ka ſchi lihnija buhschoht Giropas un Aſias iſhta ſa-
fehjeja. Tadeht winnai taiſa lohti daudſ dſelju zellus
un pahrlabbo ſawas lihds ſchim palaiſſas ohſtas. Pa
ſcho lihniju warreſchoht no Londones uſ Egipſti un tad
uſ Indiu pa trim deenahm un trim naktim ahtraki no-
fluht nekä taggad, kad reiſoja zaur Marſelji (Spran-
tſchu ſemme), un ohtrahrt tik ahtri nekä taggad pa
uhdeni ween reiſodami.

Taggad Italia, ta baggata un augliga ſemme, pa-
wiſſam zittadi iſſkattifees; winnas andele ſels un
winnas baggatiba wairoſees. Slawa winnai arri ne
truhks. Schis tunnels buhs winnas ſapraſchannas un
pazeſchannas peemina uſ laiku laikeem. —

Grawam Kawuram, ſas no wiſſas ſirds par ſcho
darbu gahdaja, Deems ne wehleja to darbu redſeht.
Graws dohmaja 6tä Juhni 1861 gaddã uſ mont
Seni nobraukt un to darbu apluhloht, — un luhk
ſas noteek! tai paſchã deenã Deems winnu aizina no
ſchihſ paſaules; Deewa dohmas bij zittadas nekä
winna dohmas. Taggad wadda to darbu generalſ
Menabrea. — J. K.

• Uihdsibas un pateſibas ſakkami wahrdi.

1. Kaſ ugguni puhſch, tam pehrſtes azzis ſkreen.
2. Kaſ ne eet uſ preeſchu, eet atpakkat.
3. Kurreas wiſtas daudſ kladſina, maſ ohlu (jeb
pautu) dehj.
4. Sunni, kaſ ahtri reiſ, tik driht ne lohſch.
5. Sargees no lakkeem, kaſ preeſchã glaudahs,
bet no paklatas lohſch (ſtrahpe).
6. Kaſ ne grihb ſakki barroht, tam jabarro pelles
un ſchurkas.

- 7. Kas graffi ne zeeni, tam arri dahlders ne irr wehrtš.
 - 8. Ne wiffi guff, kam azzis irr.
 - 9. Kas daudš eesahł, tas mas pabeids.
 - 10. Kas nabbagam dohd, tas aisdohd tam Kungam.
- G. B—w.

Mihkła.

Appakšhā dakšhas, augstak kulle, wirs kullas kruštš, us ta krušta lohde un us to lohdi mešhš, kur putnini mahjo. Kas tas par kullaini? G. F. S.

Stahstinsch.

Trakteeri eenahja semneekš, un kad wihran pulks naudas bija, tad jo breefmigi trakteera kunga dahrguš ehdeenus mašinaja. Pulks kungu, kas to redieja, eesahka semneeku apsmeet un apnerroht; bet šehis to nebuht par kaunu ne nehma. Kad bija pa-ehdiš, tad

jantaja fullaini: „Kas schein par kungeem?“ Sullainis atbild: „Das weens irr teatera (kumedina rahditajš) kungs un tohs zittus es ne pašihstu.“ Nu semneekš tuhđal us-zeekahš no krehsla, peegahja teatera kungam kłahł un pras-šija no wiina peežus sudraba graščuš. „Kamdeht tad man buhs jums peežus sudraba graščuš maksahł?“ tā teatera kungs sabihjees eesauzahš. „Tamdeht, ka es biju wakkar teateri, kur juhs bijat mans nerra un es jums peežus sudraba graščuš aismaksaju; bet taggad es esmu juhsu nerra un jums peenahkahš taggad mannim peežus sudraba graščuš nomaksahł.“

Prubšču kchninsch Wridrikis dahwinaja kahdam no saweem wirsneekš gohda šihi; bet wirsneekš leedschš to nemt šazzidams: „Es to ne waru taggad nemt, jo to tik warr karrā ispelniht.“ Kchninsch tam atbildeja smeedamees: „Nemm tik to, mihkłais draugs, jo tewis deht es jau ne waru karru eesahł.“ —er—

S l u d d i n a š c h a n a s.

Aluelin-koschenilles pehrwi.

ar to šihi un willu pehrweht farkanu, rosu, šillu, wioletu, šillu, pellesu, bruhnu un šallu, — irr atkal dabujis un lehti pahrdohd Zelgawā us tirgus platscha blakkam Behra gahstuhšim 2

G. Höpfer.

Preekšč bruhwereem

irr wiffas sortes allus-šorku no mihkłta labba lohka, kā arriđsan šorku=malka preekšč tihkleem lehti dabujama pee **Albert Dreschera**, Zelgawas Abrihgā. 2

Belgias rattu smeħres pirmo šurti eekšč muzzahm no daschada leeluma, kā arri eekšč kasteħm, Belgias dakštins un enlišču Portland zementu, kā arri

labbas alminu-ohgles preekšč smeħdehm, no kuggeem kā arri no platscha panemmamas, — dabuja un lehti pahrdohd Mihgā, Minz-eelā Nr. 11, **Langer nammā** 2

R. Marschūg un beedriš.

Itt kłahł pee **Kuldigaš** pilfata lihđš **20 puħrawee-tas arramas femmes** tohp pahrdohlas, par to warr kłahłtas šinnas dabubht **Kuldigaš** pee **Wahzu mahzi-taja** miščhaš noħmasturetaja. 3

Biršing.

Škohlak beħrni eekšč koston

tohp peenemti Zelgawā, leelajā eelā, fleħera **Pohlak** nammā Nr. 33, pee atraimes 2

Fleischer.

Labbas un prezzu tirgus Mihgā tai 9. Maiji un Leepajā tai 2. Maiji 1864 gaddā.

M a l f a j a p a r :	Mihgā.		Leepajā.		M a l f a j a p a r :	Mihgā.		Leepajā	
	R.	K.	R.	K.		R.	K.	R.	K.
1/3 Eschew. (1 puħru) rudšu 160 lihđš	1	70	1	60	1/2 puddu (20 mahrz.) dselses . . .	1	—	1	10
1/3 " (1 ") kweeschu —	2	50	2	50	1/2 " (20 ") tabaka . . .	1	25	2	—
1/3 " (1 ") meeschu 140 —	1	50	1	50	1/2 " (20 ") šehlihtu appinu	—	—	2	—
1/3 " (1 ") aušn . . . —	1	—	—	90	1/2 " (20 ") šah. zuħtu galk.	—	—	—	—
1/3 " (1 ") štrau . 175 —	2	—	2	—	1/2 " (20 ") kroħna šinnu	2	50	2	—
1/3 " (1 ") rupju rudšu milt.	1	60	1	60	1/2 " (20 ") brakka šinnu	1	25	1	20
1/3 " (1 ") biħdelet. 225 —	2	50	2	50	1 muzzu šinnu sehłku . . . 7	7	25	—	—
1/3 " (1 ") kweeschu mil.	3	50	2	75	1 " šilku . . . 925	9	75	8	—
1/3 " (1 ") meeschu putrain.	2	—	2	70	10 puddu farkanas šahłš . . .	6	—	7	—
10 puddu (1 birfawu) šenna . 400 —	4	50	4	50	10 " baltas rupjas šahłš . . .	6	—	6	—
1/2 " (20 mahrz.) šweesta 375 —	4	20	4	—	10 " " smalkas " . . .	5	50	6	—

Verantwortlicher Redakteur: Pastor R. Schulz.

Von der Censur erlaubt. Mitau, den 12. Mai 1864. Nr. 69.

Gedruckt bei J. F. Steffenhagen und Sohn in Mitau.

(Tē kłahł peekłkums: **Basnizas šinnas Nr. 3.**)